

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

2
2
0
2

ετήσια έκθεση

για την ποιότητα
της ανώτατης
εκπαίδευσης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

© ΕΘΑΑΕ, 2022

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0. Για να δείτε αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριστέιδου 1 & Ευριπίδου 2 - 105 59 Αθήνα

1ος - 4ος όροφος

T: +30 210 9220944 – W: www.ethaae.gr – E: secretariat@ethaae.gr

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς:

ΕΘΑΑΕ (2023), Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης 2022, Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: <https://www.ethaae.gr/el/ethaae/etisies-ektheseis-ethaae>

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση προλογίζω για τρίτη χρονιά την ετήσια έκθεση για την ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και τα πεπραγμένα της ΕΘΑΑΕ για το 2022. Είναι, όπως κάθε χρόνο, μια σημαντική στιγμή ανασκόπησης και αποτίμησης της πορείας προς τη συνεχή βελτίωση των Πανεπιστημίων μας. Το 2022 αντιμετωπίσαμε σημαντικές προκλήσεις και τις μετατρέψαμε σε ευκαιρίες για εξέλιξη.

Η ετήσια έκθεση της Αρχής αντανakλά τις προσπάθειες και τις επιτυχίες όλων των ενδιαφερόμενων μερών στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης και αναδεικνύει την πρόοδο που επιτεύχθηκε σε επιμέρους τομείς, τις καινοτομίες που υλοποιήθηκαν, τα θέματα που απασχόλησαν και τα σημεία που χρήζουν προσοχής και περαιτέρω βελτίωσης.

Το πολυδιάστατο και απαιτητικό σε πόρους και χρόνο έργο -τόσο από την πλευρά της ΕΘΑΑΕ όσο και των εμπειρογνομημόνων και των Ιδρυμάτων- της πιστοποίησης συνεχίστηκε απρόσκοπτα, καθώς πραγματοποιήθηκαν 60 πιστοποιήσεις Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών. Δέκα (10) αφορούσαν υφιστάμενα ΠΠΣ, ένα (1) Ξενογλήωσο ΠΣ και 49 νέα λειτουργούντα ΠΠΣ. Τα τελευταία προήλθαν, κατά κύριο λόγο, από συγχωνεύσεις ή απορρόφηση Τμημάτων πρώην ΤΕΙ σε νέα πανεπιστημιακά. Η εικόνα των Ιδρυμάτων, όπως αναδεικνύεται από τις εκθέσεις πιστοποίησης, δείχνει σε πολλή περιπτώσεις βελτιωμένη, καθώς η πλησιονότητα των ΑΕΙ επιδεικνύει συμμόρφωση με τις αρχές του οικείου προτύπου και η προσπάθεια αυτή καταγράφεται στην τελική βαθμολογία των εκθέσεων.

Από τα πλέον αξιοσημείωτα στοιχεία για το 2022 είναι η καθιέρωση της φοιτητικής συμμετοχής στις πενταμελείς Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ), οι οποίες περιέλαβαν, στο σύνολό τους, από έναν φοιτητή ή φοιτήτρια από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Με αυτόν τον τρόπο, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές μας που αποτελούν τον πυρήνα της ακαδημαϊκής κοινότητας εξοικειώνονται με τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, συμμετέχουν ισότιμα σε αυτές και έχουν την ευκαιρία να καταγράφουν τις απόψεις τους. Επομένως, η έκθεση αυτή απευθύνεται και στη φοιτητική κοινότητα, αναδεικνύοντας τον ρόλο της στη διαμόρφωση του ακαδημαϊκού και επαγγελματικού τοπίου.

Παράλληλα, συνεχίστηκε η αλληλεπίδραση της Αρχής και με τα υπόλοιπα εξωτερικά μέρη και την κοινότητα ευρύτερα παραμένοντας στις προτεραιό-

τητές μας και το 2022. Οι συνεργασίες μας με την ακαδημαϊκή κοινότητα, τις υπηρεσίες του ΥΠΑΙΘ και με άλλους δημόσιους φορείς και υπουργεία, αλλά και με εκπροσώπους επιμελητηρίων και επαγγελματικών ενώσεων αποτέλεσαν σημαντικό κομμάτι της υλοποίησης της αποστολής μας για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και ποιοτικού περιβάλλοντος φοιτητοκεντρικής μάθησης.

Στο πλαίσιο του γνωμοδοτικού της ρόλου και βάσει των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 4653/2020, η ΕΘΑΑΕ υπέβαλε για πρώτη φορά στο ΥΠΑΙΘ, στις αρχές του 2022, την πρόταση κατανομής της ετήσιας συνολικής δημόσιας επιχορήγησης του Υπουργείου στα ΑΕΙ για το ίδιο έτος και αργότερα μέσα στην ίδια χρονιά, υπέβαλε για δεύτερη φορά την πρόταση κατανομής για το 2023. Τα πρώτα συμπεράσματα από τη δεύτερη συνεχόμενη εφαρμογή αντικειμενικών και ποιοτικών δεικτών για την κατανομή του τακτικού προϋπολογισμού, δείχνουν ότι τα Ιδρύματα άρχισαν να εμπεδώνουν την κουλτούρα της χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων και επιτευγμάτων και προέβησαν σε επιλογή ποιοτικών δεικτών που ταίριαζαν καλύτερα στο προφίλ τους. Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό κρίνεται, επίσης, το γεγονός ότι σημειώνονται βελτιώσεις σε επιμέρους δείκτες για το ίδιο το Ίδρυμα, από το 2020 στο 2021. Ξεκίνησε, έτσι, σταδιακά να αναδεικνύεται ο εν γένει στόχος αυτού του μοντέλου επιχορήγησης, δηλαδή η ενθάρρυνση και η επιβράβευση των στρατηγικών επιλογών του κάθε ιδρύματος που οδηγούν σε καλύτερα αποτελέσματα και σε βελτίωση της συνολικής εικόνας του.

Η ετήσια διαδικασία συλλογής, ανάλυσης και παρουσίασης μιας μεγάλης σειράς απολογιστικών δεδομένων για τη λειτουργία και τις επιδόσεις των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης αφενός συμβάλλει στην ενίσχυση της διαφάνειας στη λήψη αποφάσεων για την κατανομή πόρων στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο και αφετέρου αποτελεί σημαντικό πυλώνα λογοδοσίας των ΑΕΙ προς την κοινότητα. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται κάθε φορά παρατίθενται λεπτομερώς στα παραρτήματα των αντίστοιχων εισηγήσεων της ΕΘΑΑΕ προς το Υπουργείο Παιδείας. Όλες οι εισηγήσεις είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΘΑΑΕ.

Περαιτέρω, κατά το 2022, και στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για την παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων των ΑΕΙ της χώρας, η ΕΘΑΑΕ συμμετείχε στη μεγάλη ευρωπαϊκή έρευνα μέσω ερωτηματολογίων για την επαγγελματική πορεία των αποφοίτων ΑΕΙ των ετών 2016-2017 και 2020-2021.

Εφαρμόστηκε το κοινό ερωτηματολόγιο της ευρωπαϊκής έρευνας Eurograduate και η ΕΘΑΑΕ συντόνισε την εθνική προσπάθεια με τη συμμετοχή των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ της χώρας.

Τα επίκαιρα θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης που επελέγησαν και αναλύονται στην Έκθεση του 2022 είναι: α) οι θεμελιώδεις αξίες που διέπουν τη λειτουργία των πανεπιστημίων στον ΕΧΑΕ (δηλαδή η ακαδημαϊκή ελευθερία, η ιδρυματική αυτονομία, η συμμετοχή των φοιτητών και του προσωπικού στη διακυβέρνηση των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης και η δημόσια ευθύνη για την ανώτατη εκπαίδευση) και β) η διεθνοποίηση ως στρατηγικός στόχος για τα Πανεπιστήμια και τα χαρακτηριστικά της διασυννοριακής ανώτατης εκπαίδευσης.

Σημαντικό ορόσημο για την Ανώτατη Εκπαίδευση το 2022 υπήρξε η ψήφιση του Ν. 4957/2022 «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις». Ο νέος νόμος πλαισίωσε, πέρα από τις πολλαπλές κανονιστικές διατάξεις, προβλέπει μια σειρά νέων δυνατοτήτων για τα Πανεπιστήμια. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η λειτουργία νέου τύπου προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών, διατμηματικών και διιδρυματικών, η προσφορά εκπαιδευτικού έργου με διαφορετικούς, μη παραδοσιακούς τρόπους, η πρόσληψη επισκεπτών και εντεταλμένων καθηγητών, οι εκπαιδευτικές συνεργασίες με ιδρύματα του εξωτερικού και άλλα. Οι νέες αυτές μορφές εκπαίδευσης θα απαιτήσουν νέα πρότυπα και νέες διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, τις οποίες ξεκίνησε να διαμορφώνει η Εθνική Αρχή.

Η ΕΘΑΑΕ μεριμνά για την αξιολόγηση των ΑΕΙ, αλλά και η ίδια προβαίνει σε αξιολόγηση των δράσεων

και του έργου της, σύμφωνα και με τις διατάξεις του ν. 4653/20. Έτσι, το 2022 προχώρησε η διαδικασία της εξωτερικής αξιολόγησης της Αρχής, που είχε μεν ενεργοποιηθεί το 2019 αλλά αναβλήθηκε για δύο χρόνια λόγω της πανδημίας. Η ορισθείσα από την ΕΝQA Επιτροπή Αξιολόγησης πραγματοποίησε στις αρχές Φεβρουαρίου του 2022 την τριήμερη διαδικτυακή επιθεώρηση. Η σύνθετη και απαιτητική διαδικασία περιλάμβανε συναντήσεις και συνεντεύξεις με τα εσωτερικά μέρη της Αρχής (Συμβούλια, Διοίκηση, προσωπικό) όσο και με τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, ήτοι την ηγεσία του ΥΠΑΙΘ, Πρυτάνεις, Προέδρους ΜΟΔΙΠ και φοιτητές Πανεπιστημίων, εμπειρογνώμονες των ΕΕΑΠ, εκπροσώπους φορέων στον χώρο της εκπαίδευσης και έρευνας και εκπροσώπους επιμελητηρίων/επαγγελματικών φορέων. Η διαδικασία της εξωτερικής αξιολόγησης συνεχίστηκε μέσα στο 2022 και ολοκληρώθηκε επιτυχώς το 2023.

Κλείνοντας τον σύντομο αυτό πρόλογο, δράττομαι της ευκαιρίας να ευχαριστήσω τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου και του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, τη Γενική Διευθύντρια και τα στελέχη της ΕΘΑΑΕ για το εύρος και την ποιότητα της προσφοράς τους και τη συνεχή εργασία τους ώστε η ΕΘΑΑΕ να ανταποκρίνεται με επάρκεια στις ανάγκες του έργου και την εκπλήρωση της αποστολής της.

Η ετήσια έκθεση προβλέπεται στον ν. 4653/20 και αποτελεί μέσο λογοδοσίας της δράσης της Αρχής. Συντάχθηκε από ομάδα εργασίας και εγκρίθηκε ομόφωνα από το Ανώτατο Συμβούλιο της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων και τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Ο Πρόεδρος
Καθηγητής Περικλής Α. Μήτσας

Σύνοψη

Εισαγωγή

Η ετήσια έκθεση της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης παρουσιάζει την κατάσταση της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο καθώς και την ετήσια δραστηριότητα της Αρχής. Για τον σκοπό αυτό, η έκθεση διαρθρώνεται σε τρία (3) μέρη:

Στο Α' μέρος της έκθεσης περιλαμβάνει τις εξελίξεις στην Ανώτατη Εκπαίδευση σε εθνικό επίπεδο, τόσο σε αριθμούς όσο και άλλες μεταβολές θεσμικού χαρακτήρα. Επιπλέον περιλαμβάνει τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο και κυρίως σε ευρωπαϊκό, τόσο για τα συγκριτικά βασικά μεγέθη της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όσο και για τα αναδυόμενα θέματα, τις απόψεις ή και τους νέους θεσμούς.

Στο Β' μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις της Αρχής σε θέματα διασφάλισης ποιότητας των

ΑΕΙ, σε θέματα αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη και κατανομής της χρηματοδότησης βάσει αντικειμενικών και ποιοτικών κριτηρίων και δεικτών επιδόσεων των ΑΕΙ.

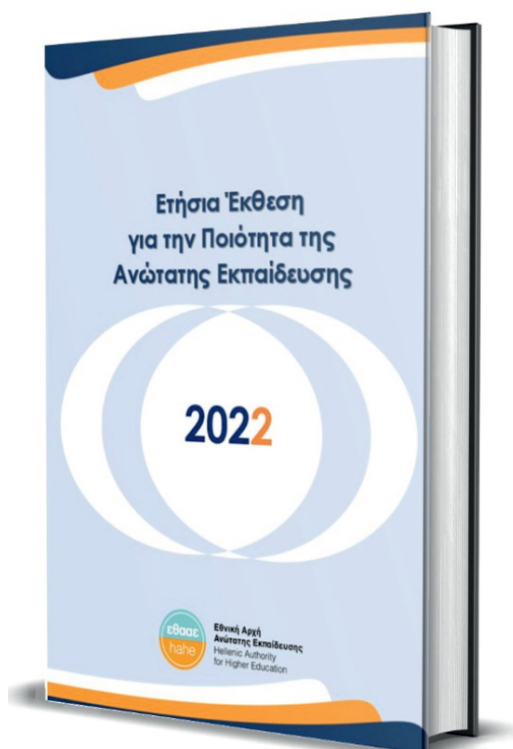
Στο Γ' μέρος της έκθεσης παρουσιάζεται η εσωτερική διάρθρωση και λειτουργία της Αρχής κατά το έτος 2022.

Τέλος, η Έκθεση περιλαμβάνει χρήσιμα ενημερωτικά Παραρτήματα με Πίνακες κατάταξης των ελληνικών ΑΕΙ σε διεθνείς οίκους αξιολόγησης, τον Χάρτη των πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2022), την παρουσίαση των εμπειρογνομώνων που στείχων τις επιτροπές πιστοποίησης και τα πιστοποιημένα ΠΠΣ με την καλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο.

Εξελίξεις σε εθνικό & διεθνές επίπεδο – Βασικά μεγέθη και δείκτες

Αναδυόμενα θέματα στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Διασφάλιση ποιότητας στα ελληνικά ΑΕΙ – Αποτελέσματα πιστοποιήσεων 2022 – Βασικά συμπεράσματα

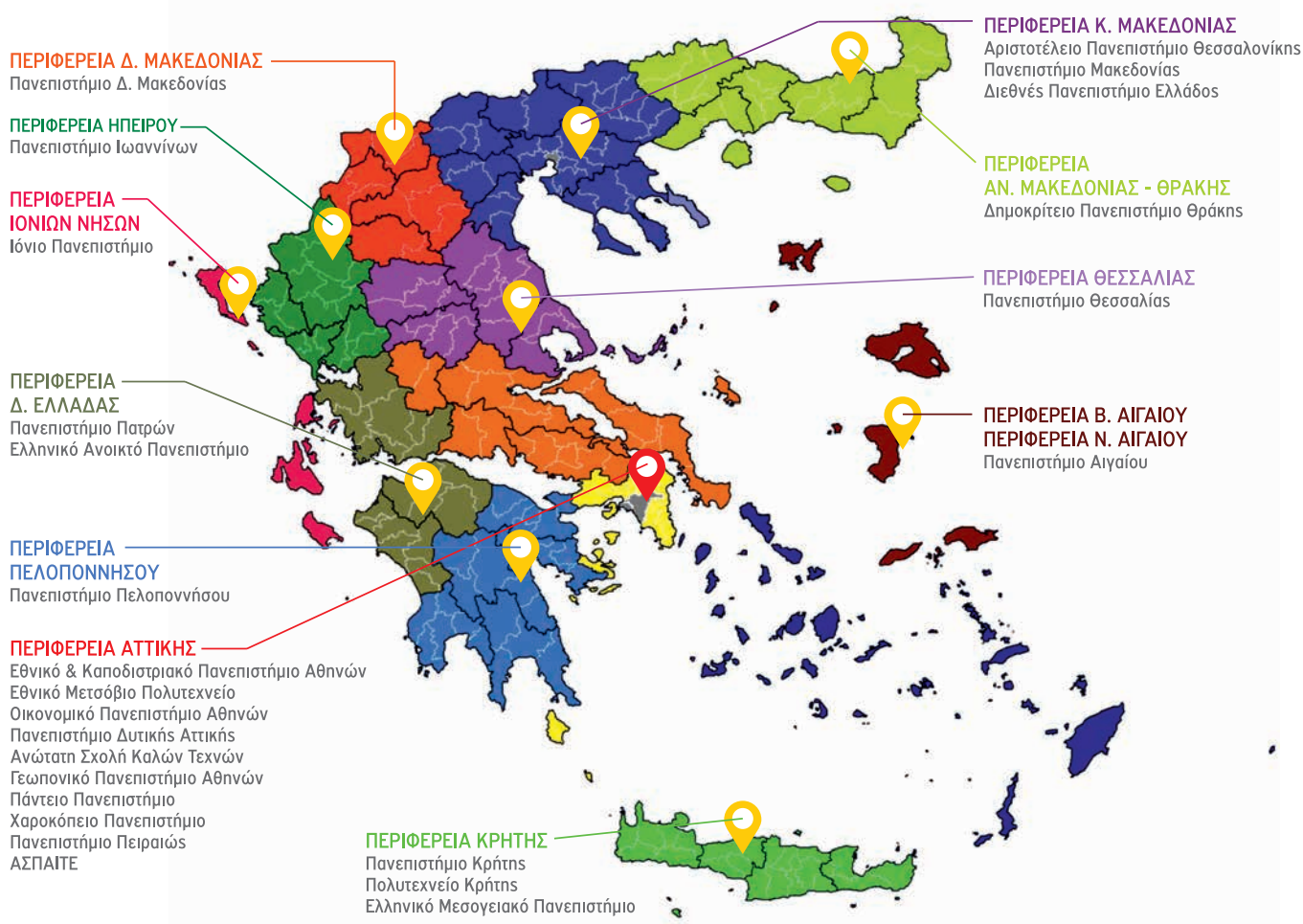

Χρηματοδότηση με βάση αντικειμενικά και ποιοτικά κριτήρια και δείκτες επιδόσεων

Εσωτερική διάρθρωση και λειτουργία της ΕΘΑΑΕ

• Ελληνικά Πανεπιστήμια και διεθνείς κατατάξεις
• Χάρτης πιστοποιήσεων (2018-2022)

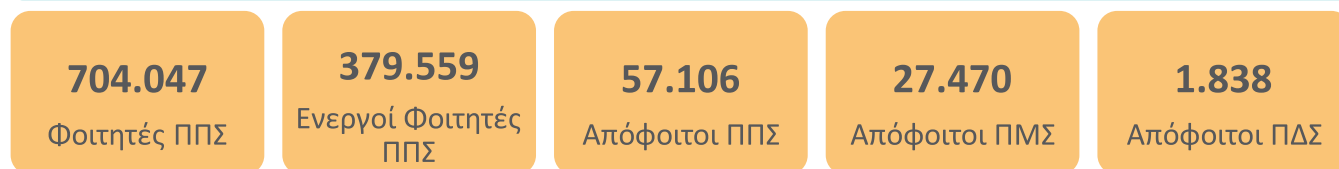
Ο χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης (2022)

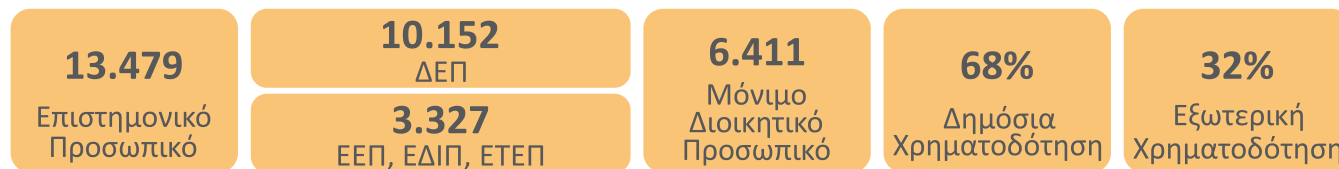
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ & ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ & ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Πηγή: ΟΠΕΣΠ 2023 (02/06/2023)

Μέρος Α'

Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα και τα συγκριτικά δεδομένα στο διεθνές περιβάλλον

Στο Α' Μέρος, παρουσιάζεται η **διάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη**, ως προς το πλήθος, τη γεωγραφική θέση και το επιστημονικό πεδίο των 25 Ιδρυμάτων, 432 Τμημάτων και 608 Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών σε εθνικό επίπεδο. Παρουσιάζεται, επιπλέον,

η διάρθρωση του φοιτητικού πληθυσμού, του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, η διάρθρωση της χρηματοδότησης, δημόσιας και εξωτερικής ανά Ίδρυμα. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από το Πληροφοριακό Σύστημα της ΕΘΑΑΕ, όπως δηλώνονται από τα ΑΕΙ της χώρας.

Σημαντική πληροφορία παρέχει η διάρθρωση του φοιτητικού πληθυσμού στα επιστημονικά πεδία, στα οποία συγκεντρώνεται **«η προτίμηση» των φοιτητών** σε εθνικό επίπεδο. Αυτή φαίνεται να παρουσιάζει αποκλίσεις συγκρινόμενη με τα αντίστοιχα πεδία διεθνώς. Η προτίμηση στις σπουδές μηχανικού βρίσκεται υψηλότερα κατά 5% στη χώρα μας (21% Ελλάδα με 16% στην ΕΕ), πεδία στα οποία υπάρχουν θετικές επαγγελματικές προοπτικές. Επιπλέον, και το πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών και τεχνών μαζί με το πεδίο των κοινωνικών επιστημών υπερτερούν, επίσης, κατά 5% έναντι των αντίστοιχων διεθνώς (13% και 13% Ελλάδα με 11,5% και 9,5% ΕΕ), ενώ σήμερα τα πεδία αυτά δεν εμφανίζουν καλές επαγγελματικές προοπτικές. Σημαντικές αρνητικές αποκλίσεις παρουσιάζουν τα πεδία των επιστημών υγείας-πρόνοιας (8% Ελλάδα έναντι 13,5% ΕΕ), δεδομένων των αναγκών σε υγειονομικό προσωπικό στη χώρα, αθλητά και ο τομέας της πληροφορικής (Ελλάδα 3,5% με 5% ΕΕ), παρά τη μεγάλη ζήτηση που παρουσιάζουν τα επαγγέλματα Πληροφορικής. Τέλος, αξιοσημείωτη είναι η θετική διαφορά που εμφανίζεται στις θετικές επιστήμες στη χώρα μας (9,5% Ελλάδα έναντι 7% ΕΕ), η οποία ερμηνεύεται όμως ως συμπληρωματική του τομέα της εκπαίδευσης, λόγω της μεγάλης απασχόλησης των αποφοίτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (εξού και ο όρος 'καθηγητικές σχολές' για τα συγκεκριμένα πεδία). Το φαινόμενο αυτό συνδέεται και με την αρνητική απόκλιση που εμφανίζεται στις επιστήμες της εκπαίδευσης (Ελλάδα 4,5% με 7,5 % Ευρώπη/ΟΟΣΑ).

Είναι γνωστό ότι στη χώρα μας η κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού στα επιστημονικά πεδία δεν αντανακλά την απόλυτη «προτίμηση» των φοιτητών, διότι άλλοι παράγοντες, όπως ο τρόπος εισαγωγής και η καθορισμένη «προσφορά» επιστημονικών πεδίων μέσω των παγιωμένων ακαδημαϊκών δομών σε Σχολές και Τμήματα, καθώς και η γεωγραφική τους κατανομή, παίζουν σημαντικό ρόλο. Το ζήτημα της κατανομής του φοιτητικού πληθυσμού στα επιστημονικά πεδία συνδέεται με τις δυνατότητες και ευκαιρίες απασχόλησης που προσφέρει η αγορά εργασίας.

Η Ελλάδα είναι η χώρα της Ευρώπης με το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και αντίστοιχα, με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας σε πτυχιούχους.

Ωστόσο, η μαζική παραγωγή των αποφοίτων σε επιστημονικούς κλάδους που αντιμετωπίζουν, ήδη, ανεργία δεν πρέπει να συνεχίζεται. Για τον λόγο αυτό, το θέμα της αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη έχει βαρύνουσα σημασία μεταξύ των θεμάτων της μεταρρύθμισης στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Ο φοιτητικός πληθυσμός εμφανίζεται ως ένας από τους υψηλότερους μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και διεθνώς, κυρίως λόγω των υψηλών ποσοστών φοιτητών, οι οποίοι καθυστερούν την αποφοίτησή τους για πολλά έτη πέραν του κανονικού χρόνου σπουδών. Από την εφαρμογή της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής (2021) και εφεξής, εμφανίζεται μια μικρή ποσοστιαία μείωση των εισακτέων, συγκριτικά με τα αντίστοιχα μεγέθη του προηγούμενου έτους. Ωστόσο, οι κάτοχοι πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι κατά τι λιγότεροι σε ποσοστό από τον μέσο όρο της ΕΕ και του ΟΟΣΑ για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Επομένως, τα υψηλά ποσοστά φοιτητικού πληθυσμού για τη χώρα μας δεν μετατρέπονται και σε υψηλά ποσοστά πτυχιούχων εξαιτίας των χαμηλών ρυθμών αποφοίτησης. Η χώρα πρέπει να εστιάσει στο χρόνιο αυτό φαινόμενο, να προσδιορίσει τις αιτίες ώστε να εφαρμόσει κατάλληλη στρατηγική για την εξάλειψη του φαινομένου.

Το μέγεθος το οποίο εμφανίζει σχετική σταθερότητα είναι το πλήθος του διδακτικού προσωπικού, καθώς το πλήθος των αφυπηρετήσεων αντικαθίσταται οριακά με ισάριθμες νέες θέσεις. Ενδιαφέρον, ωστόσο, παρουσιάζει το εύρος διακύμανσης του δείκτη φοιτητές ανά διδάσκοντα, καθώς υπάρχουν Ιδρύματα με μέση τιμή του δείκτη 19 και

άλλα με τιμή 77. Η μέση αναλογία της χώρας βρίσκεται στο 30 για τους ενεργούς προπτυχιακούς φοιτητές και στο 46 για τους εγγεγραμμένους προπτυχιακούς φοιτητές. Η αντίστοιχη μέση αναλογία για τις χώρες της ΕΕ είναι 13. Η πρόσφατη εφαρμογή του θεσμού των εντεταλμένων διδασκόντων, ίσως «διορθώσει» σχετικά την αναλογία αυτή.

Η στελέχωση σε διοικητικό προσωπικό είναι επίσης μια ενδιαφέρουσα διάσταση της στελέχωσης των Ιδρυμάτων, για την οποία παρατηρούνται μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ τους. Συγκρίνοντας τις τιμές του δείκτη φοιτητές ανά μέλος διοικητικού προσωπικού, η καλύτερη αναλογία που σημειώνεται σε ίδρυμα είναι 22 και η δυσμενέστερη 122. Σε κάθε περίπτωση, η ενδεχόμενη αύξηση του βαθμού αξιοποίησης της τεχνολογίας στις υπηρεσίες διοίκησης θα μείωνε τις επιπτώσεις της αριθμητικής ανεπάρκειας διοικητικού προσωπικού.

Η δημόσια χρηματοδότηση των ΑΕΙ σημείωσε νέα αύξηση από το προηγούμενο έτος κατά 12,10% και η εξωτερική χρηματοδότησή τους, αύξηση κατά 14,17%. Συνεχής αύξηση της χρηματοδότησης των ΑΕΙ σημειώνεται για 4η συνεχή χρονιά από το 2018.

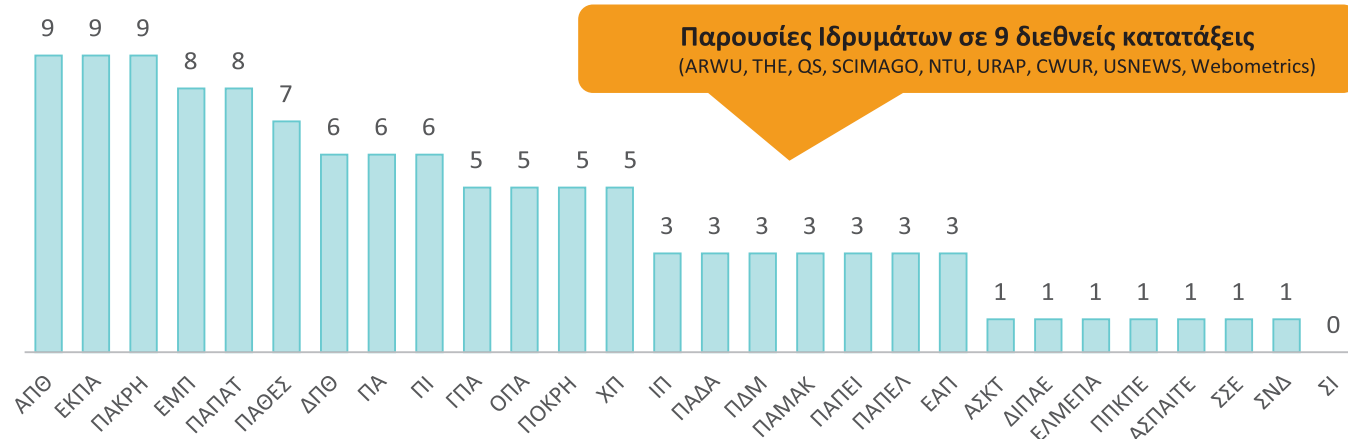
Η **ερευνητική παραγωγή** στην Ελλάδα, εμφανίζεται σε σχετικά καλό επίπεδο ως προς τα συνολικά μεγέθη συγκρινόμενη με τις χώρες της Ευρώπης, καταλαμβάνοντας την 16η θέση στις ερευνητικές δημοσιεύσεις μεταξύ 51 χωρών, σύμφωνα με στοιχεία της Scimago. Εντούτοις, μια πιο προσεκτική σύγκριση με τον κανονικοποιημένο δείκτη δημοσιεύσεις ανά ερευνητή, εμφανίζει την Ελλάδα στην 28η θέση μεταξύ 51 χωρών. Επιπλέον, ο δείκτης αυτός υποχώρησε κατά 23% από το 2012 έως το 2021 σημειώνοντας πτώση 0,15 από τιμή 0,77 που είχε το 2012 έναντι της τιμής 0,60 που είχε κατά το 2021.

Αντίστοιχα η **ερευνητική χρηματοδότηση**

των ευρωπαϊκών ανταγωνιστικών προγραμμάτων στην Ελλάδα βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά ειδικότερα η χρηματοδότηση των ΑΕΙ σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις και τα ερευνητικά κέντρα έρχεται 3η στη σειρά, παρόλο που τα ΑΕΙ διαθέτουν το πολυπληθέστερο ερευνητικό δυναμικό. Ομοίως, το μερίδιο των Πανεπιστημίων στις συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη μειώθηκε από 39,94% που ήταν το 2012 σε 30,20% το έτος 2021. Σε απόλυτους αριθμούς διαπιστώνεται, βέβαια, αύξηση, αλλά λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνολική εθνική δαπάνη κατά την περίοδο αυτή αυξήθηκε από 1.337 εκ. ευρώ σε 2.635 εκ. ευρώ, η αύξηση αυτή κατανεμήθηκε κατά μεγαλύτερα ποσοστά σε ερευνητικούς φορείς και επιχειρήσεις, παρά στα ΑΕΙ, γεγονός που σημαίνει ότι η ερευνητική παραγωγή των ΑΕΙ σε όρους εθνικής δαπάνης συρρικνώθηκε αναλογικά, συγκριτικά με τους άλλους φορείς. Επιπλέον, το πλήθος του **ερευνητικού προσωπικού** στα ΑΕΙ το 2021, σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΤ, παραμένει στα επίπεδα του 2015, μετά από μια σημαντική κάμψη που υπέστη κατά την περίοδο 2016-2019.

Η θέση των Ελληνικών ΑΕΙ στις διεθνείς κατατάξεις το 2022 εμφανίζεται ελάχιστα βελτιωμένη μόνο για 3 ή 4 ΑΕΙ από το σύνολο των 25. Για τα περισσότερα ΑΕΙ εμφανίζεται ελαφρώς επιδεινωμένη συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.

Συνεπώς, η γενικότερη εικόνα των ΑΕΙ σε ερευνητικούς δείκτες δεν είναι τόσο ενθαρρυντική, αφού, το πλήθος του ερευνητικού δυναμικού παρουσιάζει στασιμότητα, η ερευνητική χρηματοδότηση και η ερευνητική δαπάνη στα ΑΕΙ, σχετική συρρίκνωση. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να κινητοποιήσει τόσο τα ΑΕΙ όσο και την πολιτεία και τους εμπλεκόμενους θεσμούς για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή συγκεκριμένης ερευνητικής στρατηγικής στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Στο μεταξύ, κατά το έτος 2022 τα ευρωπαϊκά όργανα έθεσαν σε συζήτηση, μετά από είκοσι και πλέον χρόνια από τη διακήρυξη της Μπολόνια, το θέμα των **Θεμελιωδών αξιών** για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξάγεται, τίθεται το ερώτημα για τον τρόπο εφαρμογής τους σήμερα από τα Ιδρύματα και τις κυβερνήσεις, με τα νέα χαρακτηριστικά που έχει αποκτήσει η Ανώτατη Εκπαίδευση.

Μοιλονότι οι θεμελιώδεις αξίες θεωρούνται προϋποθέσεις για την ποιότητα στη μάθηση, τη διδασκαλία και την έρευνα, καθώς επίσης την ανάπτυξη δημοκρατικών κοινωνιών σε διάφορες χώρες ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξής τους, υπάρχουν εμπόδια ή περιπτώσεις καταστρατήγησής τους. Έτσι, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι θεμελιώδεις αξίες συνιστούν αντικείμενο μελέτης από ομάδες εργασίας που παρακολουθούν την πρόοδο εφαρμογής της διαδικασίας της Μπολόνια και την ανάπτυξη κριτηρίων και δεικτών μέτρησης των αξιών αυτών.

Με τον όρο θεμελιώδεις αξίες, εννοούμε τους τέσσερις βασικούς πυλώνες / αξίες που ισχύουν για τις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης: την ελευθερία και ακεραιότητα, την ιδρυματική αυτονομία, τη συμμετοχή των φοιτητών και του προσωπικού στην ιδρυματική διακυβέρνηση και τη δημόσια ευθύνη για την ανώτατη εκπαίδευση. Σύμφωνα με τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα, η ακαδημαϊκή ελευθερία πρέπει να πλαισιώνεται από αυστηρά επιστημονικά και επαγγελματικά πρότυπα, σεβασμό των δικαιωμάτων των αλ-

Τον Ιούλιο του 2022 ψηφίστηκε ο νέος νόμος πλαίσιο για τη λειτουργία των ΑΕΙ (ν. 4957/2022) στον οποίο περιλαμβάνονται νέες διατάξεις για τη διεύθυνση της αυτονομίας των Ιδρυμάτων και τη θεσμοθέτηση νέων σύγχρονων δομών και υπηρεσιών στο πλαίσιο της εσωτερικής τους διακυβέρνησης, όπως τα κέντρα υποστήριξης του προσωπικού και των φοιτητών, ψηφιακής διακυβέρνησης, στρατηγικού σχεδιασμού καθώς και για τη χρήση των αντίστοιχων θεσμικών εργαλείων των ΑΕΙ στη λειτουργία τους (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, στρατηγικό σχέδιο ιδρύματος).

λων, ηθική συμπεριφορά και ευαισθητοποίηση σχετικά με τον αντίκτυπο της έρευνας στους ανθρώπους και στο περιβάλλον τους.

Τα αυτόνομα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης πρέπει να είναι υπόλογα -στις δικές τους κοινότητες, στους δημόσιους φορείς και στην κοινωνία. Οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην προώθηση της ιδέας αυτής. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ιδρυματική αυτονομία, σε συνδυασμό με την αίσθηση σκοπού και ευθύνης, επιτρέπουν στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, καθώς και στις κοινωνίες που υπηρετούν, να αναπτύσσονται. Η ποιότητα, όπως και η ευθύνη για την προστασία των θεμελιωδών αξιών, ανήκει στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, τους διδάσκοντες και τις εθνικές αρχές για την ανώτατη εκπαίδευση (περιλαμβανομένων των φορέων διασφάλισης ποιότητας).

Οι θεμελιώδεις αξίες της ανώτατης εκπαίδευσης που διέπουν τη λειτουργία των πανεπιστημίων στον ΕΧΑΕ

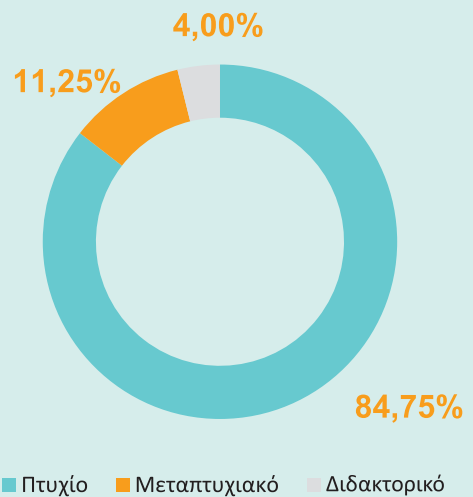
Σύμφωνα με το Freedom House, στον σχετικό δείκτη ακαδημαϊκής ελευθερίας, στον οποίο η Ελλάδα βαθμολογείται με το μέγιστο της βαθμολογίας (4/4), αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί ακαδημαϊκής ελευθερίας στην Ελλάδα και στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν υπάρχουν φαινόμενα πολιτικής κατήχησης. Η Ελλάδα, σε έρευνα που διενεργήθηκε από την ΕΥΑ, στα θέματα ακαδημαϊκής ελευθερίας, σημειώνει μέση τιμή 3,26 με άριστα το 4, ενώ στα θέματα ιδρυματικής αυτονομίας μέση τιμή 2,75 με άριστα το 4. Το διεθνές δίκτυο ιδρυμάτων και ατόμων των οποίων η αποστολή είναι η προστασία των επιστημόνων και η προώθηση της ακαδημαϊκής ελευθερίας Scholars at Risk για το 2022 καταγράφει οκτώ (8) περιστατικά βίας στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

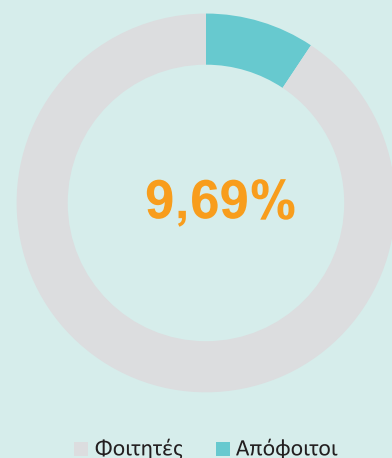
% Κατανομή Φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα

% Φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών

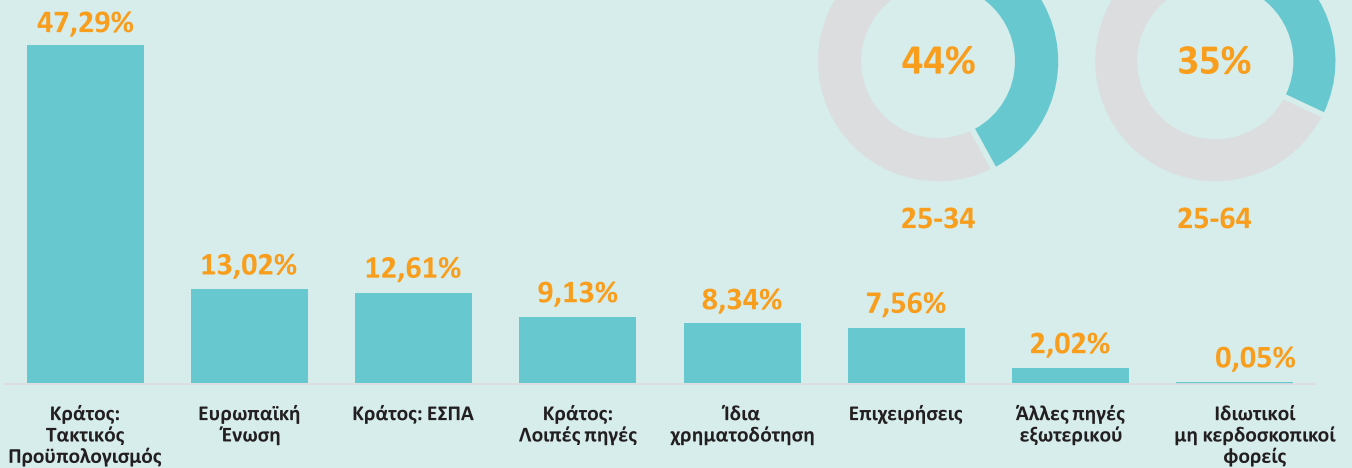

Απόφοιτοι προς Φοιτητές

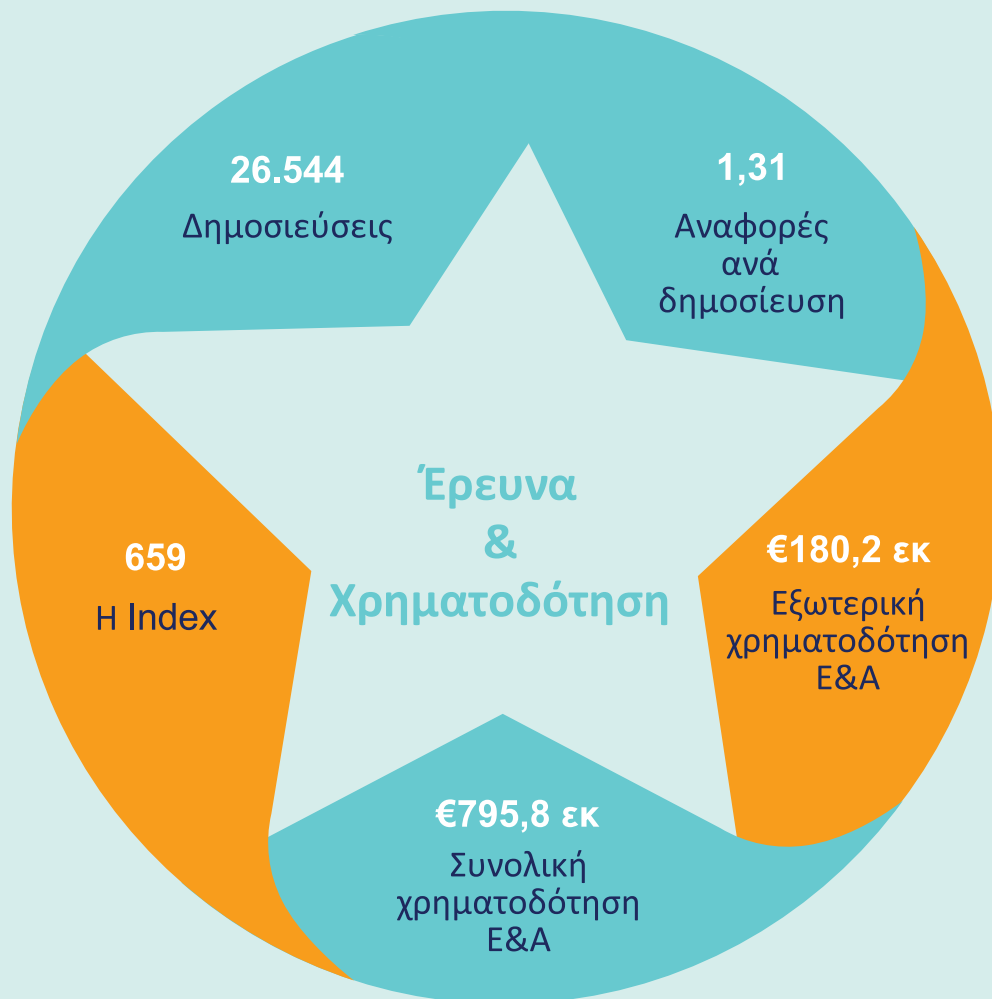
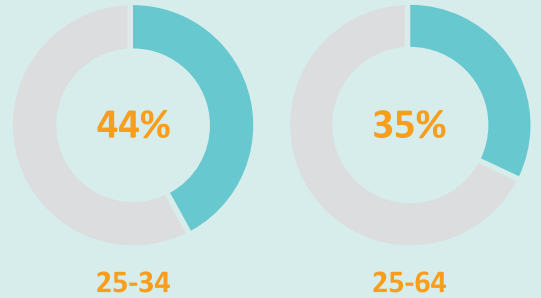

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

% Δαπανών για Ε&Α, ανά πηγή προέλευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2021

% πληθυσμού με πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης

Οι διαστάσεις της ιδρυματικής αυτονομίας κατά την ΕΥΑ

Η διερεύνηση της διάστασης της διεθνοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης αποτελεί ένα επίκαιρο θέμα τόσο για τα ελληνικά ΑΕΙ όσο και αυτά του ΕΧΑΕ. Η διεθνοποίηση συγκαταλέγεται συχνά στα κριτήρια ποιότητας για την αξιολόγηση των ιδρυμάτων. Ωστόσο, αυτό που πρέπει να επισημανθεί είναι πως τυχόν μεμονωμένες ενέργειες ή μια εκτεταμένη ρητορική και μόνο για τη σημασία της διεθνοποίησης δεν αποτελούν εξέγυα επιτυχίας. Και αυτό, διότι η διεθνοποίηση είναι μια συστηματική και διαρκής διαδικασία για τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Ως τέτοια, αναμένει κανείς

να είναι ενσωματωμένη στο ιδρυματικό όραμα και την αποστολή των ιδρυμάτων και να διαπερνά όλες τις ακαδημαϊκές λειτουργίες, πρωτίστως ως αξία και νοοτροπία που καθοδηγεί τον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαδικασιών, τον επανασχεδιασμό εκπαιδευτικού περιεχομένου και παιδαγωγικών μεθόδων καθώς επίσης και την καλλιέργεια του χαρακτήρα των μελλοντικών πολιτών του κόσμου. Εναλλακτικά, γίνεται λόγος για τη διεθνοποίηση εντός της χώρας (internationalization at home) η οποία περιλαμβάνει διαδικασίες προκειμένου οι φοιτητές να αναπτύξουν διεθνή αντίληψη και διαπολιτισμικές δεξιότητες (μέσα από τα προγράμματα σπουδών και συναφείς δραστηριότητες στη χώρα τους) και τη διεθνοποίηση στο εξωτερικό (internationalization abroad) που περιλαμβάνει αντίστοιχα όλες τις μορφές παρεχόμενης εκπαίδευσης πέρα από τα σύνορα, την κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων, των προγραμμάτων σπουδών, των έργων και των ιδρυμάτων. Η ιδρυματική κουλτούρα, τα ιδιαίτερα ιδρυματικά χαρακτηριστικά και άλλοι παράγοντες μπορούν να διευκολύνουν ή όχι τη διεθνοποίηση ενός ιδρύματος. Κάθε ίδρυμα μπορεί να επιλέγει τους τομείς διεθνοποίησης, όπως α) τις ακαδημαϊκές δραστηριότητες, β) τις ικανότητες των φοιτητών/αποφοίτων (έμφαση στην προσωπική ανάπτυξη), γ) το ήθος (καλλιέργεια διεθνούς νοοτροπίας/παγκόσμιας αντίληψης των πραγμάτων), δ) τη διαδικασία (ενσωμάτωση σε όλες τις ιδρυματικές λειτουργίες μέσω κατάλληλων στρατηγικών και πολιτικών κ.ά.

Μέρος Β'

Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ και η βελτίωση της ποιότητας των πανεπιστημίων

Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ, κατά το 2022, περιέλαβαν την πιστοποίηση της ποιότητας 10 υφιστάμενων ΠΠΣ, ενός (1) Ξενόγλωσσου Προγράμματος Σπουδών και 49 νέων λειτουργούντων ΠΠΣ. Τα τελευταία προήλθαν, κατά κύριο λόγο, από συγχωνεύσεις ή απορρόφηση Τμημάτων πρώην ΤΕΙ σε νέα πανεπιστημιακά.

Η βαθμολογία κυμάνθηκε σε ποσοστό 65% των απαιτήσεων με πλήρη συμμόρφωση, σε ποσοστό 27% των απαιτήσεων με ικανοποιητική συμμόρφωση, ενώ το 6% περίπου των απαιτήσεων έλαβε μερική συμμόρφωση και ένα ποσοστό 2% αρνητική συμμόρφωση.

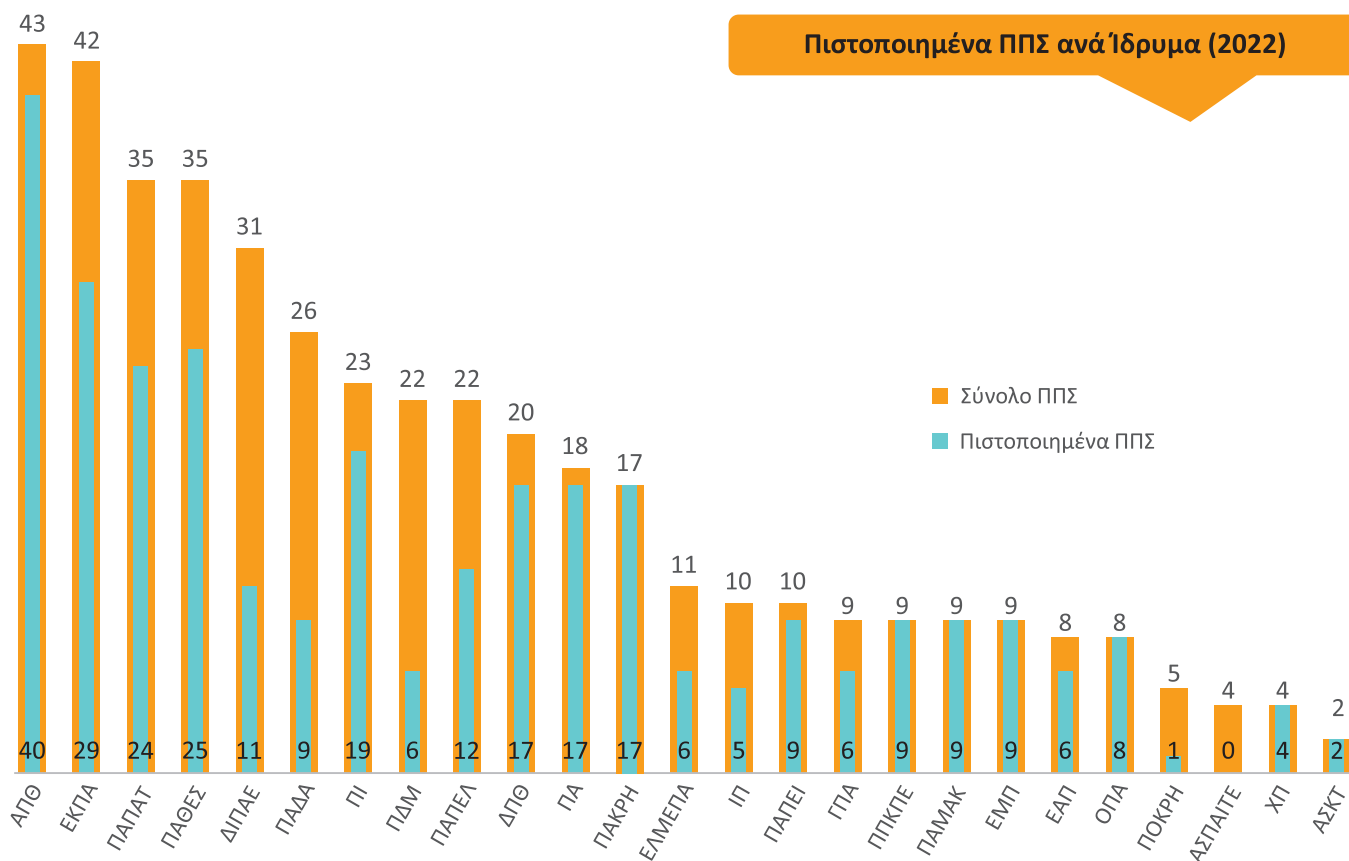
Η εικόνα των Ιδρυμάτων που προκύπτει από τις πιστοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέχρι το τέλος του 2022 εμφανίζεται σε πολλές περιπτώσεις βελτιωμένη. Τα Ιδρύματα, στην πλειονότητά τους, παρουσιάζουν συμμόρφωση με τις αρχές του προτύπου

για τα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών. Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας καταγράφεται στη βαθμολογία που επιτυγχάνουν.

Τα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών αντιμετωπίζουν, συχνά, κάποιες αδυναμίες, οι οποίες είναι κοινές και αφορούν τον τρόπο με τον οποίον σχεδιάζονται, παρακολουθούνται και αναθεωρούνται. Σημαντικές ελλείψεις παρουσιάζονται και στην παρακολούθηση και διαχείριση του μαθησιακού περιβάλλοντος, αλλιώς και την επάρκεια και ανανέωση του διδακτικού προσωπικού.

Πιστοποιημένα ΠΠΣ ανά Ίδρυμα (2022)

Οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα Ίδρυματα για τη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών τους εξακολουθούν να είναι:

α) Τα θέματα σχεδιασμού, δομής και στελέχωσής τους με διδακτικό προσωπικό.

Οι κυριότερες αδυναμίες των προγραμμάτων αφορούν στο συχνά παρωχημένο αντικείμενο μαθημάτων με πολλές επικαλύψεις, την έλλειψη ενθάρρυνσης των φοιτητών για βελτίωση των επιδόσεων, την απομόνωση από κοινωνικούς εταίρους, την έλλειψη εξωστρέφειας και το ελλιπές δίκτυο συνεργασιών, την πρόχειρη και ανεπίκαιρη διατύπωση του οδηγού σπουδών.

β) Η ποιότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος, το οποίο εξακολουθεί να παρουσιάζει αδυναμίες ως προς την επάρκεια υποδομών, αισθητικής, ασφάλειας και υπηρεσιών για τους φοιτητές.

Οι συχνότερες αδυναμίες του μαθησιακού περιβάλλοντος σχετίζονται με τις υποδομές που θα πρέπει να βελτιωθούν/επεκταθούν και να συντηρηθούν, το ανεπαρκές αριθμητικό προσωπικό υποστήριξης, το έλλειμμα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, τη μειωμένη χρηματοδότηση, τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εγκαταστάσεων και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το 2022, και στο πλαίσιο της αρμο-

Η ΕΘΑΑΕ εξακολουθεί να διαπιστώνει την ανάγκη ορισμένων προγραμμάτων σπουδών για πλήρη αναδιάρθρωση στο αντικείμενο και τη δομή, αλλά και για διόρθωση των συντελεστών βιωσιμότητάς τους. Αρκετά προγράμματα εμφανίζουν οριακή ελκυστικότητα σε υποψηφίους και διαθέτουν ελλιπές διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό σε συνδυασμό με τη συχνή έλλειψη συνάφειας μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων των διδασκόντων και των μαθημάτων που διδάσκουν. Τα Ίδρυματα θα πρέπει να αξιοποιήσουν άμεσα τη δυνατότητα απασχόλησης νέου προσωπικού στο πλαίσιο των ευκαιριών που παρέχει ο νόμος 4957/2022 και οι σχετικές χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ. Ως αποτέλεσμα των αδυναμιών αυτών θεωρούνται και τα χαμηλά ποσοστά αποφοίτησης και οι χαμηλοί ρυθμοί απασχόλησης των αποφοίτων. Τα ΑΕΙ θα πρέπει να αξιοποιήσουν την ανατροφοδότηση από την αγορά εργασίας για τα προσόντα των αποφοίτων τους για να προχωρήσουν σε αλλαγές που θα διασφαλίζουν καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τους φοιτητές και τους αποφοίτους.

διότητάς της για την παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων των ΑΕΙ της χώρας, διεξήγαγε έρευνα μέσω

ερωτηματολογίων για την επαγγελματική πορεία των αποφοίτων ΑΕΙ των ετών 2016-2017 και 2020-2021.

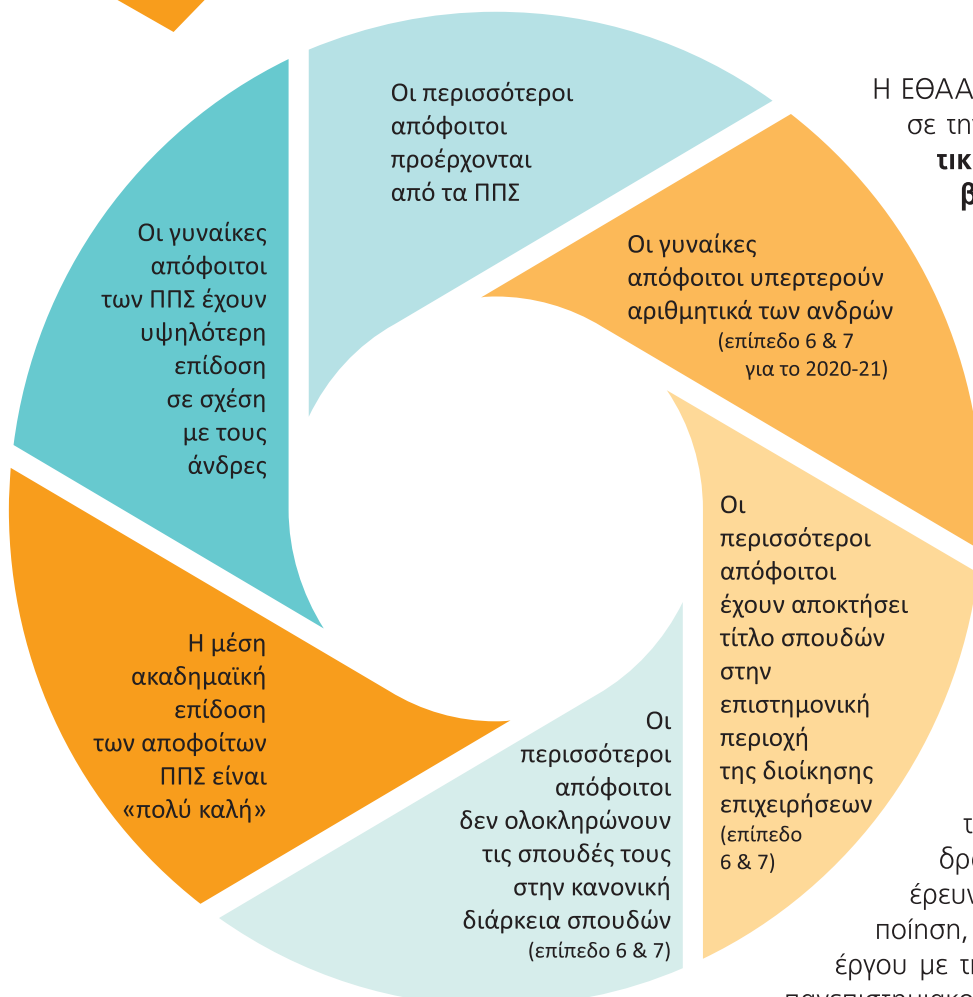
eurograduate.eu
survey 2022

Εφαρμόστηκε το κοινό ερωτηματολόγιο της ευρωπαϊκής έρευνας Eurograduate, μέρος της οποίας αποτελεί

και η εθνική έρευνα με τη συμμετοχή των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ της χώρας.

Στα πρώτα βασικά συμπεράσματα μελετών αποφοίτων, βάσει δεδομένων ΟΠΕΣΠ περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Συμπεράσματα μελετών αποφοίτων, βάσει δεδομένων ΟΠΕΣΠ

Η ΕΘΑΑΕ, για δεύτερη χρονιά, εφάρμοσε την **κατανομή της ετήσιας κρατικής επιχορήγησης στα ΑΕΙ βάσει κριτηρίων, τα οποία οδήγησαν:**

(α) στην κατανομή του 80% της χρηματοδότησης βάσει αντικειμενικών δεικτών των ΑΕΙ, όπως είναι το πλήθος των Τμημάτων, η διάρκεια των σπουδών, το πλήθος των φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού, η γεωγραφική διασπορά και η εργαστηριακότητα,

(β) στην κατανομή του 20% της χρηματοδότησης βάσει ποιοτικών κριτηρίων και δεικτών, όπως είναι η ποιότητα και αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και έρευνας, η καινοτομία και η διεθνοποίηση, η σύνδεση του ακαδημαϊκού έργου με την κοινωνία και η ποιότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος.

Τα πρώτα συμπεράσματα, μετά από τις δύο συνεχόμενες εφαρμογές του αλγορίθμου κατανομής του 20% της συνολικής ετήσιας επιχορήγησης του ΥΠΑΙΘ προς τα ΑΕΙ δείχνουν ότι:

1. Τα ΑΕΙ άρχισαν να εμπεδώνουν την κουλτούρα της χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων και επιτευγμάτων και, μάλιστα, κατά τη δεύτερη εφαρμογή του αλγορίθμου το 2022, τα ΑΕΙ προέβησαν σε καλύτερη επιλογή ποιοτικών δεικτών που ταιριάζουν στο προφίλ και τη φυσιογνωμία του Ιδρύματός τους.
2. Η επιλογή των ενοτήτων και δεικτών και η προβολή των επιτευγμάτων των ΑΕΙ φαίνεται ότι βοήθησε τα ίδια στην καλύτερη εστίαση της στοχοθεσίας τους.
3. Από τη σύγκριση των στοιχείων των δύο ετών (εκθέσεις επιτευγμάτων και δείκτες ποιότητας για το 2020 και για το 2021) σημειώνονται σε επιμέρους δείκτες βελτιώσεις για το ίδιο το Ίδρυμα, γεγονός ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για την πορεία και την εξέλιξη των ΑΕΙ και μακροπρόθεσμα για τη συνολική εικόνα της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας.

01

Εμπέδωση κουλτούρας χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων και επιτευγμάτων

02

Καλύτερη εστίαση της στοχοθεσίας των ιδρυμάτων

03

Καταγραφή βελτιώσεων σε επιμέρους δείκτες επιδόσεων

Μέρος Γ'

Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

Στο Γ' Μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται η εσωτερική διάρθρωση και λειτουργία της Αρχής κατά το έτος 2022, καθώς και η συνολική της δράση προς επίτευξη της στρατηγικής και της αποστολής της.

Ειδικότερα, η ΕΘΑΑΕ προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους υλοποιώντας τα εξής:

- Οργάνωσε τη διεξαγωγή 60 πιστοποιήσεων ΠΠΣ, υποστηρίζοντας τα ΑΕΙ στις διαδικασίες πιστοποίησης και δράσεις διασφάλισης ποιότητας.
- Άσκησε τον γνωμοδοτικό της ρόλο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (εισήγηση για τα ποιοτικά κριτήρια χρηματοδότησης, τον αλγόριθμο καταμερισμού θέσεων μελών ΔΕΠ, αιτήματα μετονομασίας/μεταφοράς έδρας, αντιστοιχιών ακ. έτους 2022-2023, αιτήματα αναγνώρισης τίτλων σπουδών ως Integrated Master, κ.ά.).
- Δημοσιοποίησε τις εκθέσεις των εξωτερικών εμπειρογνομόνων και τις σχετικές αποφάσεις πιστοποίησης του ΣΑΠ καθώς και τις εισηγήσεις του ΑΣΥ προς το ΥΠΑΙΘ για σειρά θεμάτων.
- Πέτυχε τη συγκρότηση των ΕΕΑΠ με τη συμμετοχή φοιτητριών και φοιτητών κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, μετά από τις δέουσες ενέργειες κατά τα έτη 2020-2021.
- Διοργάνωσε εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους εμπειρογνώμονες και τους φοιτητές του Μητρώου της ΕΘΑΑΕ.
- Διαχειρίστηκε το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο των έργων του ΕΣΠΑ.
- Συνέχισε τις προσπάθειες στελέχωσής της, ενισχύοντας τις εσωτερικές διαδικασίες λειτουργίας της επιστημονικής και διοικητικής υπηρεσίας.
- Ανέπτυξε συνεργασίες για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς και ενδιαφερόμενα μέρη.
- Επικοινωνήσε δημόσια τις δράσεις της σε Συνόδους Πρυτάνεων Πανεπιστημίων, σε συνέδρια και εκδηλώσεις των ΑΕΙ και φορέων.
- Συμμετείχε σε ευρωπαϊκές συναντήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.
- **Επιθεωρήθηκε επιτυχώς από εξωτερική επιτροπή αξιολόγησης στο πλαίσιο της ανανέωσης της ιδιότητας μέλους στην ΕΝQA και της εγγραφής της Αρχής στο ΕQAR.**

Επίλογος

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2022, παρακολούθησε την πρόοδο και τις εξελίξεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης στη χώρα και διεθνώς, και μελέτησε τις κρίσιμες μεταβολές, τα επιτεύγματα και τις αδυναμίες. Ανέλυσε, επιπλέον, τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης των προγραμμάτων σπουδών και των ετήσιων ποιοτικών δεικτών και δεδομένων των ΑΕΙ στο πλαίσιο των εκθέσεων επιδόσεων τους. Από

την ανάλυση αυτή προκύπτουν βασικές στρατηγικές που χρειάζεται να υλοποιηθούν τόσο σε επίπεδο πολιτικής, με θεσμικά και οικονομικά μέσα, όσο και σε επίπεδο Ιδρυμάτων με την ανάπτυξη των ικανοτήτων και τη βελτίωση των αποτελεσμάτων τους.

Τρία είναι τα κύρια ζητήματα που αναδεικνύονται στην παρούσα έκθεση:

Συμπεράσματα της Έκθεσης

Ανάγκη αναδιάρθρωσης των επιστημονικών πεδίων και των προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ

Ανάγκη εφαρμογής νέων τρόπων διοίκησης και διακυβέρνησης των ΑΕΙ στην κατεύθυνση της στρατηγικής διοίκησης

Ανάγκη εφαρμογής ερευνητικής στρατηγικής στην Ανώτατη Εκπαίδευση στην κατεύθυνση της οργάνωσης των ικανοτήτων και της βελτίωσης των επιδόσεων των ΑΕΙ στην έρευνα

Το ζήτημα της διάρθρωσης των επιστημονικών πεδίων των ΑΕΙ και της κατανομής του φοιτητικού πληθυσμού σε αυτά, συνδέεται με τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες απασχόλησης που προσφέρει η αγορά εργασίας. Σημαντικό εμπόδιο στην αξιοποίηση των ευκαιριών απασχόλησης αποτελεί η μαζική παραγωγή των αποφοίτων σε επιστημονικούς κλάδους που αντιμετωπίζουν, ήδη, ανεργία ή υπερκορεσμό με την παράλληλη ύπαρξη κενών θέσεων εργασίας σε άλλους κλάδους, όπως δείχνουν, κατ' επανάληψη, τα ετήσια δεδομένα απασχόλησης. Επιπλέον, η ΕΘΑΑΕ, μέσω της διασφάλισης ποιότητας, εξακολουθεί να διαπιστώνει για ορισμένα προγράμματα σπουδών την ανάγκη για πλήρη

αναδιάρθρωσή τους στο αντικείμενο και τη δομή, αλλά και διόρθωσης των συντελεστών βιωσιμότητάς τους. Πολλά προγράμματα έχουν οριακή ελκυστικότητα σε υποψηφίους, ελλιπές διδακτικό προσωπικό σε συνδυασμό με τη συχνή έλλειψη συνάφειας μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων των διδασκόντων και των μαθημάτων που διδάσκουν.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις καθιστούν το θέμα της αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη, κομβικής σημασίας μεταξύ των θεμάτων της μεταρρύθμισης στην Ανώτατη Εκπαίδευση, προς την κατεύθυνση της ανανέωσης και του εκσυγχρονισμού των επιστημονικών αντικειμένων. Επισημαίνεται ότι μεγάλο είναι

και το εύρος των δυνατοτήτων που έχουν πλέον τα ΑΕΙ για αλληλαγές. Τα Ιδρύματα θα πρέπει να αξιοποιήσουν την ανατροφοδότηση από τους εργοδότες και τις ενώσεις επαγγελματιών με σκοπό την αναβάθμιση των προσόντων των αποφοίτων τους. Μπορούν επιπλέον να προχωρήσουν σε αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών τους ώστε να διασφαλίζουν καλύτερη πρόσβαση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Τα Ιδρύματα είναι ελεύθερα πλέον, βάσει των διατάξεων του νέου νόμου πλαισίου (ν.4957/2022), να ιδρύουν και να καταργούν προγράμματα σπουδών, και μπορούν να αξιοποιούν τη δυνατότητα απασχόλησης νέου διδακτικού προσωπικού στο πλαίσιο των ευκαιριών που παρέχει ο παραπάνω νόμος και οι σχετικές χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ.

Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των εσωτερικών θεσμών διοίκησης και διακυβέρνησης των Ιδρυμάτων έχει κρίσιμη επίδραση στην πραγματοποίηση αλληλαγών για τη βελτίωση της ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η ανάγκη για αλληλαγές στον τρόπο διοίκησης των Ιδρυμάτων προς την κατεύθυνση της στρατηγικής διοίκησης παραμένει η κρίσιμη αδυναμία, όπως αποδεικνύεται από την αξιολόγηση των διαδικασιών τους στο πλαίσιο της διασφάλισης ποιότητας. Οι αλληλαγές αυτές αποτελούν βασική προϋπόθεση στη διαδρομή για την κατάκτηση υψηλότερης ποιότητας και αποτελεσματικότητας του έργου τους.

Ο νέος νόμος - πλαίσιο για τα ΑΕΙ που ψηφίστηκε το 2022, παρέχει αρκετές δυνατότητες και ευκαιρίες για θετικές αλληλαγές. Τα Ιδρύματα θα πρέπει να αξιοποιήσουν με δημιουργικό και αποδοτικό τρόπο τις

νέες διατάξεις για τη διεύρυνση της αυτονομίας τους, ενεργοποιώντας άμεσα τις νέες σύγχρονες δομές και υπηρεσίες στο πλαίσιο της εσωτερικής τους διακυβέρνησης, καθώς και για τη χρήση των αντίστοιχων θεσμικών εργαλείων (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, στρατηγικό σχέδιο ιδρύματος) στο πλαίσιο της εφαρμογής της στρατηγικής διοίκησης.

Η εικόνα των ΑΕΙ σε ερευνητικούς δείκτες δεν είναι τόσο ενθαρρυντική όσο φαίνεται να είναι η γενικότερη εικόνα της έρευνας στη χώρα. Το πλήθος του ερευνητικού δυναμικού παρουσιάζει σχετική στασιμότητα αφού βρίσκεται κάτω από τις τιμές του 2015, η ερευνητική χρηματοδότηση και η ερευνητική δαπάνη στα ΑΕΙ παρουσιάζουν σχετική συρρίκνωση σε σχέση με τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις, αφού το μερίδιο των ΑΕΙ παρουσίασε πτώση από 39,94% που ήταν το 2012 σε 30,20% το 2021. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να κινητοποιήσει τόσο τα ΑΕΙ όσο και την πολιτεία και τους εμπλεκόμενους θεσμούς για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή συγκεκριμένης ερευνητικής στρατηγικής στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Γενικότερα, οι προσπάθειες της πολιτείας και των Ιδρυμάτων θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συντονισμένης και οργανωμένης δραστηριότητας στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Η ΕΘΑΑΕ, ως ανεξάρτητη Αρχή θα συνεχίσει να ασκεί όλες τις αρμοδιότητες και δυνατότητες που της παρέχει ο νόμος, στην ίδια κατεύθυνση, υποστηρίζοντας τα Ιδρύματα και την πολιτεία με σκοπό την επίτευξη υψηλής ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2022 – 31/12/2022)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήτκας
Καθηγητής του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Γεώργιος Χρούσος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη

Γεώργιος Δουκίδης
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Χρύσα Κουβελιώτου
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου
George Washington (ΗΠΑ)

Άγγελος Χανιώτης
Καθηγητής στο Ινστιτούτο Προηγμένων
Μελετών (Institute for Advanced Study)
Princeton (ΗΠΑ)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2022 – 31/12/2022)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήτκας
Καθηγητής του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη

Αναστασιάδης Σπύρος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Λυγερού Ζωή
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

Νυχάς Γεώργιος-Ιωάννης
Καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Στογιαννίδου Αριάδνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τσαμάκης Δημήτριος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού
Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Φουντεδάκη Αικατερίνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χάληρης Ιωάννης
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Δρ. Γεώργιος Μπαρδάκης (έως 14.6.2022)
Πολιτικός Μηχανικός,
κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Παπαδόπουλος Σεραφείμ (από 8.7.2022)
Αναπλ. Καθηγητής του Παν. Θεσσαλίας,
κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Τσουρέλης Κωνσταντίνος (έως 8.7.2022)
Φοιτητής του ΕΚΠΑ
Εκπρόσωπος φοιτητών
από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ

Σπυρίδου Ευαγγελία (από 8.7.2022)
Φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών
της ΕΘΑΑΕ

Γενική Διευθύντρια

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά
στη διεύθυνση www.ethaae.gr

Συντελεστές Ετήσιας Έκθεσης 2022

Γενική επιμέλεια έκδοσης

Καθηγητής Περικλής Α. Μήτσας
Πρόεδρος

Γενική οργάνωση, επιστημονική επιμέλεια και συντονισμός ύλης

Δρ. Χριστίνα Μπέστα
Γενική Διευθύντρια

Τεχνική επιμέλεια

Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Πληροφοριακών
Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

Συγκέντρωση, επεξεργασία υλικού και συγγραφή κειμένων

Δρ. Λουκάς Ν. Άννινος
Εξωτερικός συνεργάτης

Γεωργία Κωστοπούλου, MA
Προϊσταμένη Τμήματος Γραμματειακής
Υποστήριξης και Επικοινωνίας

Δρ. Πέτρος Σταυρουλάκης
Εξωτερικός συνεργάτης

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

www.ethaae.gr
e-mail: secretariat@ethaae.gr

εηρα.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

